سی حرفی

احقر غلام قادر غلام نوشاہی قادری

حسب فرمائش

دیوان وزیر سنگھ اینڈ سنز تاجران کتب چکوال ضلع جہلم

مطبع گیلانی الیکٹرک پریس لاہور میں باہتمام بابو نظام الدین پرنٹر کے چھپوایا

بار اول   تعداد جلد ۱۰۰۰   قیمت فی جلد ۱ر

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

الف — اج نہ ہوندیاں یاریاں نی جیہڑا طرز جانی اختیار کیتا
بھانبڑ بال کے سینے دے وچ میرے پڑدہ وت کیوں میں تھیں یار کیتا
دل کھس کے وت توں نس گیوں رہیا یاد نا سیاں قول قرار کیتا
میری جان غلام ظہیر ہوگئی تیرے عشق نے سخت لاچار کیتا

ب — باد صبا منتیں نام خدا اُس جا ہیں توں اک فریاد میری
جد غم گند ہووے گلی یار اندر کرادیونی اسنوں یاد میری
تیری وچہ فراق بیماریاں حالت ہوئی خراب زیاد میری
اکوار غلام دیدار ہووے تدے زندگی ہو ویگی شاد میری

تیرے فراق دیچ جانی اکھیں رو رو نیر پلٹیا نی
چنگا ہوندا آن کے ویکھ جاندیوں تینوں واسطہ رب دا گھتیا نی
کیوں دل تھیں نساں وسار چھڈیا کی عیب میرے اندر تکیا نی
ہویا جیونا مشکل غلام میرا جیکر یار نہ مکھڑا دسیا نی

ث — ثابتی رہی نہ مول میری جدن چھوڑ کے یار غمخوار گیا
بیقرار نہ توڑ قرار چاڑ ہے کر کے جان میری بے قرار گیا
سارا جگ پیا خوشیاں وس رہا مینوں سیج غماں اُتے چاڑ گیا
گھیری جان غلام ہن دکھاں اندر نالے سخت نمانی دا ہار گیا

ج — جان میری ادھر یا پھیرا گلے آن کے کدی لگا وندا جا
کیوں چھپیوں حسن دے بادشاہا کدی آن کے مکھ وکھا وندا جا
جیہڑا ہیا ہجر دا آن بخار تینوں دارو وصل دا آن پلا وندا جا

پاواں واسطہ رب دا غلام تینوں کدی آ سوہنیا پھیرا پاوندا جا

ح حال میرا سنے کون یارا تدھ باہجھ نہ کوئی غمخوار بیلی

ہر دم کوکدی ہاں سسی وانگ تتی نہیں لیندی آ کے سار بیلی

جا کے وچ پردیس دے بیٹھ گیوں کدی میں ول موڑ مہار بیلی

پھیرا پا غلام نوں تتڑی ول نہ تول وچ جدائی دے مار بیلی

خ خاوند اگدھے جان میری رہی دکھ ناہیں ہن سہن جوگی

[illegible] ہوئی جگ دے وچ بدنام ہتی رہی کسے دے پاس نہ بہن جوگی

اس دکھ نالوں مینوں مرن چنگا رہی جگ دے وچ نہ رہن جوگی

بے پرواہ ہے یار غلام میرا نہیں کسے نوں گجھ میں کہن جوگی

د دس ناہیں پیندی یار دی لے سوہنا جا بیٹھا کسے دیس بیلی

سارے جگ اندر میں ڈھونڈ تھکی کر کے جوگیاں والڑے بھیس بیلی

ہوئی بھونڈری وانگ دیوانیاں دے پے گل اندر کھلے کیس بیلی

ربا میل غلام نوں فضل سیتی ایہو دلی خواہش ہمیش بیلی

ذ ذرا نہ آوندا ترس تینوں رہیوں ول توں میرا ترسا جانی

پر فکر نہ مار نمانیاں نوں نہ لنگھ توں مکھ چھپا جانی

منیں عرض غریب دی کیکنوں توں رہا جگ تینوں بھکھا جانی

چوری کر غلام دے دل دی توں رہیوں بیٹھ توں ہٹ کے جا جانی

ر روگ فراق دا لگ گیا کاہنوں سد لیائے طبیب نوں جی

اکھاں نشتراں تھیں کجھ نفع ناہیں چاہیے پٹے پلاؤ غریب نوں جی

میری مرض گجھی کوئی جاندا نہ پیا روندا اپنے نصیب نوں جی

بچسی تاں غلام مسکین جیکر کوئی میلدے یار حبیب نوں جی

ز رورناہیں سوہنے نال کوئی مینوں سٹ اسٹ اسٹ گیا
کیتا کجھ قصور نہ تنڑی نے باہجوں عیب دے ہٹ اہٹ اہٹ گیا
چنگی بھلی میں وسدی سکھ اندر مینوں پٹ اپٹ اپٹ گیا
لگے بھٹ غلام نوں وچ سینے سینہ پھٹ اپھٹ اپھٹ گیا

س سانگ فراق دے مار مینوں گیا جگر کلیجڑا چیر بیلی
زار وزار میں روندی رہندی نت میری اکھیں وگھیا نیر بیلی
نہ کوئی ڈھکد ڈھوہ طبیب دا کراں حیلے نہ کوئی چلدی میری تدبیر بیلی
کرھنا پیا غلام نوں غم اندر ایہو لکھیا وِچ تقدیر بیلی

ش شب گذری ساری روندڑی نوں سلگے تیر فراق دے جان میری
بھانبڑ اگدی سینوں نکلدے نی جدوں نکلدی آہ فغان میری
بیٹھا ہاں تے ہووسی یار میرا باد صبا دس دئیں داستان میری
آکھیں اک پردیسی غلام کہندا کدی ملجائیں آکے جان میری

ص صبر نہ عشق نے چھوڑیا اے رہا صبر نہ ہن اختیار اندر
مدت ہوگئی وت نہ یار ملیا عمر گذر گئی میری انتظار اندر
کر کے قول توڑ نہ چاڑھیا ای چنگا پونچیوں قول اقرار اندر
دلوں میں غلام بھلاوساں نہ متاں فرق آوے اعتبار اندر

ض ضرب عشق دی کھان جیہڑے انہاں اپنا حال ونجایا ای
زخم دل دے اوپر ہزار ہوگئے ایہ عاشقی دا مزہ پایا ای
آوے صبر نہ باہجھ محبوب دے نی نام یار دا ورد بنایا ای
کرساں یار نوں یاد غلام ہر دم ہور غیر خیال بھلایا ای

ط طور معشوقاں دے ہور ڈٹھے ہٹ نیئے شان دکھاوندے نی

عاشق کردے ترلے تے زاریاں نی اوہ نال غرور لنگھ جاوندے نی
پہلوں ہس کے دل نوں کھس کھڑدے وت ولتھیں چا بھلاوندے نی
چلے زور غلام نہ عاشقاں دا عاجز ہو کے عرض سناوندے نی

ط ظہیر ہو گئی تیرے ہجر اندر اٹھنا بیٹھنا ہویا محال میرا
رتی رت نہ رہی سر پر اندر مجنوں وانگ ہویا آگے حال میرا
چنجہ غم اڑتے چڑھی جان میری حال بیان کرداں وال وال میرا
کریں ترس غلام توں پائیں پھیرا نام رب دے منیں سوال میرا

ع عشق تیرے مار چور کیتا چکڑ غم دے وچ بوڑیا ای
ہر پاسیوں گھیریا تنتڑی نوں رستہ نسن جوگا نہ کوئی چھوڑیا ای
جاندی موں ناہیں کچھ پیش میری ہر ڈھنگ طریق ہیں لوڑیا ای
ہوسی جان غلام خلاص میری جدوں یار سوہنے مکھڑا موڑیا ای

غ غماں دی آن کے فوج چڑھی مورچہ نال غریب دے جوڑیا ای
ہر پاسیوں گھیریا تنتڑی نوں رستہ نسن جوگ نہ چھوڑیا ای
جاندی موں وائیں کجھ پیش میری ہر ڈھنگ طریق ہیں لوڑیا ای
ہوسی جان غلام خلاص کیونکر جیکر یار سوہنے مکھڑا موڑیا ای

ف فکاں نے میری جان گھیری دل پھڑکدا یار دی یاد اندر
کردی رت پئی ترلے زاریاں میں ہووے اثر نہ میری فریاد اندر
جلدی آ پیارا یا خبر لیلے بدحال کیوں کرن برباد اندر
منگدی نت دعا غلام آکھے ربا ڈھل کی میری فریاد اندر

ق قتل کیتا تیرے نین ظالم جدوں جا نگاہ دو چار ہوئی
برچھی گئی کلیجڑا چیر بیرا ادھر تھیں ادھر آر پار ہوئی

ظالم ظلم ایڈا کر کے اٹھ گیا تڑفدی جان بہشل خوار ہوئی
ڈاڈھا پتھر دل یار غلام والی جسدی من پچھ سوانہ سار ہوئی

ک کدی تاں کرو مہربانی پھیرا پا جاؤ میری جان کدہرے
دکھ درد میرے تیتھے دور نس نکلن دل دے ارمان کدہرے
سبھے آون دل وچہ عذر تینوں خط لکھ گھلیو مہربان کدہرے
گھٹا وچہ فراق غلام تیرے رہا مول نہ زور تران کدہرے

ل لکھاں میں منتاں وانڈ رہیاں لجے آیا نہ یار مہتاب میرا
سارے پیر فقیر منا چھوڑے ہویا سوال قبول نہ جناب میرا
ہر دم لب تھیں نکلے نام تیرا دکھیں حال توں آشتاب میرا
سبھ غماں اوتے چا ہٹر غلام تینوں سینہ بھن کے کیتا کباب میرا

م میں لکھ تھیں پولیں نہ توں جان میری کی ویکھیا میرا قصور جانی
بھانویں غصے دل وچہ جواب دے جا آکھی نہ ہی تیری منظور جانی
کراں کی میں کجھ نہ وس چلدا زمیں سخت تے آسمان دور جانی
اس جیون تھیں مرن غلام چنگا ہتھیں کر جا قتل ضرور جانی

ن نت رہندی ایہو خواہش مینوں نکلے کول پیارے دے دم میرا
سونے نکھڑ کے توں پیا نت ویکھاں ہو دے روز دا ڈھیڈا کم میرا
لگا روگ فراق دا سخت مینوں گھا فناں ہونا بھی ہو گیا تھم میرا
دیکھیں پئی غلام نوں دکھ آون کسے او تھے وار وا جسم میرا

و وچ جدائی دے سجناں اوڈا ڈاڈھا مندڑا ہو گیا حال میرا
تیرے ملنے دی سدا خواہش مینوں ایہو ہوندا نت خیال میرا
کدوں آویں یار پیار یا جی جیکر ویکھساں میں جمال تیرا

کدوں ہوسی غلام تے نظر الفت کدوں دور ہوسی رنج و ملال میرا

ه ہور نہ سمجھدی کار کوئی جس دن ویاں اکھیاں لایاں نی
رہی دین اسلام دی خبر ناہیں عشق پٹیاں الٹ پڑھایاں نی
پھر دی کملیاں وانگ میں وچ جنگلاں لٹاں کھلیاں گل وچ پایاں نی
باجھوں یار غلام نہ صبر آوے رو رو اکھیاں تتی سمجھایاں نی

لا آن لباں تے جان آئی مرزی جاندیاں نال پھیرا پاوندا جاء
ویدے سکدے نے تیرے ویکھنے نوں جلدی آکے مکھ دکھاوندا جار
گلاں سننے نوں کن تھک رہے کوئی آن کے گل سناوندا جار
دیکھیں ورس غلام مسکین تائیں پھیرا نام خدا دے پاوندا جار

ل لے لے تیرا نام جیواں تیرے نام دا ورد بنایا ہیں
مینوں کجھ نہ سمجھے جہان اندر کسے کم نوں ہتھ نہ لایا ہیں
اٹھیاں بیٹھیاں کردی یاد تینوں ہور غیر خیال بھلایا ہیں
کیہے اوتے غلام کجھ دوس ناہیں اپنا لکھیا جھولڑی پایا ہیں

ی یاد تیری ہر دم لب مینوں اٹھدیاں بہندیاں ایہو خیال جانی
نام رب دا واسطہ گھتیا میں آکے حسن دی جھات وکھال جانی
بھانبڑ بال فراق دا وچ سینے رہوں مچھ تائیں نت جال جانی
میرے سکدیاں جان غلام ڈاہڈی گلاں کیتیاں تدھ نال جانی

ت

مکمل قصہ ہیر و رانجھا

مصنفہ میاں اللہ دتہ مرحوم ساکن مہیانے

پنجاب) خاصکر جہلم ۔ شاہ پور ۔ گجرات ۔ راولپنڈی ۔ اٹک ۔ لائل پور ۔ سرگودہ کے اضلاع کے لوگوں میں جسقدر قبولیت اس قصے کو ہے اور کسی کو نہیں ۔ یہ وہی قصہ ہے جو قریباً ایک صدی کے حفاظ کے سینوں میں محفوظ رہا ۔ جس کے عشق محبت میں ڈوبے ہوئے اشعار نے ہزارہا مجالس کو گرم کر رکھا ۔ جسکے سننے کیلئے سینکڑوں روپے خرچ کر کے مجالس قائم کی جاتی ہے ۔ لیکن پھر بھی کسی خوش قسمت کو مکمل قصہ سننا نصیب ہوتا تھا ۔ **شائقین** ۔ یہ وہی قصہ ہے جسکے دیکھنے کے لئے آپکی آنکھیں مدت سے ترس رہی تھیں ۔ اور آجتک یہ قصہ قلمی یا چھپا ہوا دستیاب نہ ہوتا تھا ۔

شائقین کو خوشخبری ہو

کہ آپکو حافظین قصہ ہذا کی خوشامدوں و نظر نیاز سے نجات مل گئی یعنی ہمنے اس قصہ کو کئی سالوں کی کوشش سے تمام داستانیں کو مختلف جگہ سے جمع کر کے بصرف زر کثیر طبع کرایا ہے جو بلحاظ چھپائی و لکھائی و کاغذ اعلیٰ درجہ کی ہے ۔ کتاب میں جابجا تصاویر بھی دیگئی ہیں سرورق رنگین بیل بوٹوں سے مزین و میاں ہیر کے بلاک کی تصویر اپنی تمام رعنائیوں کی جلوہ گر ہے الغرض اس قصے کی ظاہری و باطنی خوبیاں صرف دیکھنے اور پڑھنے سے معلوم ہو سکتی ہیں ۔ جسجگہ ایک نسخہ پہنچا ۔ وہاں سے متعدد کاپیوں کیلئے فرمائشیں آنی شروع ہو گئیں ۔ کتاب کا دیباچہ عالیجناب محمد خاں ریٹائرڈ تحصیلدار چکوال نے تحریر فرمایا ہے اور قطعہ تاریخ عالیجناب لالہ منوہر لال صاحب طالب بی اے آنرز وکیل چکوال نے مرتب کیا ہے زیادہ تعریف کرنی فضول ہے مشک آنست کہ خود ببوید نہ کہ عطار گوید

قیمت صرف ۱۲ محصولڈاک علاوہ اکٹھی پانچ جلد کے خریدار کو محصول معاف یا ۱۵/ کی کمی یعنی بجائے ۱۲ کے ۱۱ لی جاویگی

المشتہر : دیوان وزیر سنگھ اینڈ سنز تاجران کتب چکوال ضلع جہلم و دیگر پتہ پشاور